

FRIEDMANN ESZTER

Budapest

Referointi ja tekstilaji – referointirakenteiden käyttö suomalaisten naistenlehtien eräissä haastattelutyypeissä

1 Johdanto

Käsittelen tässä artikkelissa referoinnin ja tekstilajin suhdetta, erityisesti sitä, miten tietyn tekstilajin konventiot vaikuttavat siinä esiintyvien referointirakenteiden käyttöön. Artikkelini perustuu pro gradu -työhöni, jossa olen vertaillut referointirakenteiden käyttöä suomalaisten naistenlehtien kahdessa haastattelutyypissä: asiantuntijahaastattelussa ja ns. kriisikertomuksessa. Tutkimusaineistoni on ollut 9 asiantuntijahaastattelua ja 6 kriisikertomusta vuosien 1999–2003 välisenä aikana ilmestyneistä naistenlehdistä. Tutkimukseni perusoletuksena on ollut se, että yllä mainittujen haastattelutyypien funktionaaliset ym. erot saattavat heijastua myös niissä käytettyihin referointirakenteisiin. Tutkin etupäässä sitä, millaisia merkityksiä tietyllä referointirakenteella tietyssä tekstilajissa luodaan, mihin päämääriin niitä tietyssä tekstilajissa käytetään (ks. myös Mäntynen 2005). Aineistossani joidenkin referointirakenteiden määrän tai käytön suhteen on havaittavissa eroja kahden haastattelutyypin välillä; näistä puhun luvussa 3. Ensin kuitenkin luonnehdin tutkimaani kahta genreä: asiantuntijahaastattelua ja kriisikertomusta.

2 Asiantuntijahaastattelu ja kriisikertomus

Vaikka lehtihaastattelua usein käsitellään ikään kuin se olisi yksi yhtenäinen genre, lehtiä lukiessa voi huomata, että haastattelut ovat hyvinkin monenlaisia. Haastattelu voi olla esimerkiksi pelkkää lyhyiden kysymysten ja lyhyiden vastausten vaihtoa tai jopa katukysely, mutta yhtä hyvin ihmisen, tarinan tai muun tärkeän tiedon seikkaperäistä esittämistä haastattelijan ja haastateltavan ”yhteistyössä”. Ei myöskään ole yhdentekevää, mistä syystä tai mihin tarkoitukseen haastattelu on syntynyt: toimittaja tehnee erilaisia kielellisiä valintoja haastattellessaan julkkista tämän 50-vuotissyntymäpäivän johdosta tai vaikkapa hammaslääkärinä tietyn hammastahnan edullisista vaikutuksista.

Lehtihaastattelun tekstilajin käsite on siis hyvin laaja – ja itse asiassa

voidaankin pohtia, onko se genre vai eräänlainen ylägenre. Käsittelen tässä esittelemiäni kahta haastattelutyyppiä itsenäisinä genreinä niiden funktionaalisten ym. eroavaisuuksien takia; toisaalta väitän myös, että ne kuuluvat laajassa mielessä ymmärretyn lehtihaastattelun genreen.

Asiantuntijahaastattelu on haastattelutyyppi, jossa saadaan selityksiä jonkin alan ilmiöihin ja erikoiskysymyksiin alaan perehtyneeltä asiantuntijalta. Kriisikertomus taas on haastattelu, jossa haastateltava kertoo elämässään ilmenevästä kriisistä ja siitä selviämisestä. (Friedmann 2004: 18, 26.) Kriisikertomus voidaan nähdä henkilöhaastattelun eräänä alalajina, koska siinä välitetään tietoa haastateltavasta yksilönä; hänen elämästään. Genren nimeksi olen valinnut nimityksen *kriisikertomus*, koska siinä on ajassa (useimmiten lineaarisesti) kehittyvä tarina, jonka ympärille tekstin muut osat rakentuvat – tekstiä voi siis käsitellä haastattelun lisäksi myös narratiivina.

Sekä asiantuntijahaastattelulla että kriisikertomuksella on lehtihaastattelun yleisiä ominaisuuksia: ne ovat lehdissä ilmestyneitä dialogisia tekstejä. Niiden päämääränä on informaation pyytäminen, saaminen ja välittäminen. Niiden taustalla on kaksi viestintätilannetta. Ensimmäinen näistä on yleensä suullinen (haastattelutilanne, jossa haastattelija-toimittaja pyytää haastateltavalta tietoja) ja toinen kirjallinen (haastattelija-toimittaja välittää haastateltavalta saadun informaation lukijalle). (Asiantuntijahaastattelun ja kriisikertomuksen yhteisistä piirteistä ks. tarkemmin Friedmann 2005).

Edellä mainittujen yhteisten piirteiden ohessa asiantuntijahaastattelun ja kriisikertomuksen välillä on myös hyvin selviä eroja. Merkityksellisimmät erot näkyvät diskurssin roolien (ks. Halliday & Hasan 1985: 12) – tarkemmin haastattelun osanottajien välisten suhteiden – sekä haastateltavalta pyydetyn informaation erilaisuudessa, myös siinä, mikä tekstityyppi niitä dominoi.

Kuten olen maininnut, lehtihaastattelussa on tyypillisesti kolme osanottajaa: haastateltava, haastattelija-toimittaja sekä lukija. Haastateltavan, haastattelijan ja lukijan roolit ja heidän väliset suhteensa eri haastattelutyypeissä voivat kuitenkin olla hieman erilaiset. Näin käy myös asiantuntijahaastattelussa ja kriisikertomuksessa. Asiantuntijahaastattelulle on ominaista haastateltavan ja haastattelijan (sekä haastateltavan ja lukijan) välinen etäinen suhde; asiantuntija on aina auktoriteettina ja korkeammassa asemassa kuin haastattelija tai lukija. Kyse on institutionaalisesta viestinnästä – johonkin alaan perehtynyt asiantuntija antaa tietoa maallikoille (ks. Honkanen 2001). Institutionaalinen viestiminen on tässä kuitenkin ”monimutkaistettu” niin, että tiedot eivät kulje asiantuntijalta suoraan lukijalle, vaan haastattelija-toimittajan kautta. Haastateltavalta saadun tiedon totuuden takaa asiantuntija ja hänen auktoriteettiasemansa, mutta osanottajien välisiä suhteita säätelee myös se, miten näitä tietoja on tekstissä esitetty. Toimittaja voi esimerkiksi lisätä valtaansa sisällyttämällä nämä tiedot omaan välittömään tekstiinsä – siis

esittelemällä niitä ikään kuin ominaan. Kriisikertomuksessa – toisin kuin asiantuntijahaastattelussa – haastateltava ei ole auktoriteettiasemassa eikä etäinen lukijalle vaan pikemminkin päinvastoin. Tilanne on informaalin, ja haastattelijatoimittajan tehtävänä on tässä lähentää haastateltavaa ja lukijaa toisiinsa.

Haastattelun osanottajien etäinen tai läheinen suhde ei riipu ainoastaan siitä, miten toimittaja esittää haastateltavalta saatuja tietoja, vaan muun muassa myös siitä, millaista informaatiota haastateltavalta pyydetään, mikä tavoite artikkelilla on. Tämänkin suhteen asiantuntijahaastattelun ja kriisikertomuksen välillä on ratkaiseva ero. Kriisikertomuksessa haastateltavalta vaaditaan tämän yksityiselämää koskevaa tietoa. Näin ollen tässä haastattelutyypissä haastattelutavan persoonallisuus pääsee etualalle. Asiantuntijahaastattelussa käy toisin: tässä haastateltavan tehtävänä on antaa yleistä, lukijan arkielämän kannalta hyödyllistä informaatiota, kuvata, selittää ilmiötä lukijalle, antaa neuvoja. Asiantuntija yksilönä ei juurikaan ole kiinnostava; hänen persoonallisuutensa näkyy auktoriteetin naamion takaa vain harvassa tapauksessa.

Vaikka asiantuntijahaastattelu ja kriisikertomus kuuluvatkin laajassa mielessä ymmärretyn lehtihaastattelun genreen, niissä dominoivat eri tekstityypit. Kriisikertomuksen rungon antaa useimmiten ajassa lineaarisesti etenevä tarina, jota haastattelijat ja haastateltava rakentavat yhdessä. Tässä tekstilajissa tärkeimmäksi nousee siis narratiivinen tekstityyppi (ks. myös edellä). Asiantuntijahaastattelun runkona sen sijaan ei ole ajassa kehittyvää tarinaa, vaan siinä pohditaan tekstin pääkysymykseen (topiikkiin) liittyviä erikoiskysymyksiä. Asiantuntijahaastattelussa vaihtuvat etenkin kuvauksen, selityksen sekä argumentoinnin tekstityypit (ks. Paltridge 2000: 109–112). Siinä saattaa joskus esiintyä myös narratiivista tekstityyppiä, mutta vain lyhyinä jaksoina, havainnollistavassa funktiossa, eräänlaisena esimerkkinä jostain ilmiöstä.

3 Referointi ja tekstilaji

Referoinnin käsite ei ole fennistisessä tutkimuksessa yksiselitteinen: eri tutkijat määrittelevät sitä eri kriteerien avulla. Suppeammassa mielessä referointi on kielellistä toimintaa, jonka kohteena on toinen kielellinen toiminta, kun taas laajemmassa mielessä referointi on viestimistä, jonka kohteena on viestiminen jossain toisessa tilanteessa (Kuiri 1984: 12–13). Referoinnin ilmiön sukua on systeemis-funktionaalisessa kieliteoriassa projektion ilmiö. Projektiossa on kyse kuvauksen kuvauksesta, toisin sanoen representaation representaatiosta (ks. esim. Shore 2005). Projektio kattaa laajemman alan kuin referointi, sillä siinä on kyse minkä tahansa ihmisen tietoisuuden prosessin tai tuloksen kuvauksesta, eikä ainoastaan kielellisen kuvauksen kuvauksesta. Projektion käsitettä voidaan

hyödyntää sellaisten rakenteiden kuvaamisessa, joita ei perinteisessä mielessä ole pidetty referointina, mutta jotka ovat hyvin lähellä sitä (ks. Friedmann 2004).

Seuraavaksi käsittelen referoinnin toisistaan hieman poikkeavia käytänteitä asiantuntijahaastattelussa ja kriisikertomuksessa. Tutkimistani referointirakenteista nostan tässä esille vain tärkeimmät: ne, joiden määrän tai käytön erot ovat olleet silmiinpistävimmät aineistossani. Nämä referointirakenteet ovat suora esitys, (*että*-lauseinen ja kysymyslauseinen) epäsuora esitys, referatiivinen lauseenvastike sekä *jonkun mukaan* -rakenne.

Suora esitys on referointikeino, jossa toistetaan sekä referoitavan tekstijakson sisältö että sen muoto tarkasti – tai ainakin luodaan tarkan toiston illuusio. Oman aineistoni suorat esitykset olen jakanut kolmeen ryhmään: haastateltavan repliikkijaksoihin (eli ajatusviivalla alkaviin haastateltavan suoran esityksen jaksoihin), muihin eksplisiittisesti haastateltavan diskurssiin viittaaviin elementteihin sekä (haastateltavan ohessa) muiden lähteiden suoriin esityksiin. Eksplisiittisesti haastateltavan diskurssiin viittaavia elementtejä – niiden pienen määrän takia – en tässä artikkelissa käsittele.

Jos tarkastellaan haastateltavan repliikkijaksoja asiantuntijahaastattelussa ja kriisikertomuksessa, niiden välille löytyy ero sekä määrän että käytön kannalta. Aineistoni kriisikertomuksissa yhdelle sivulle pääsee keskimäärin puolitoista kertaa enemmän repliikkijaksoja kuin asiantuntijahaastatteluissa. Tämä ei tietenkään ole yllättävää: tässä haastattelulajissa haastateltavan on kerrottava omista henkilökohtaisista elämyksistään, ja sopivin muoto niihin on se, että hän kertoo ne ”henkilökohtaisesti”. Toimittaja siis ”antaa haastateltavan puhua” ja tuo tällä tavalla haastateltavan ja lukijan lähemmäksi toisiaan. Asiantuntijahaastattelussa haastateltavan repliikkijaksojen pienemmän määrän voi selittää sillä, että lajin konventioiden mukaan asiantuntijan persoonallisuuden on yleensä jätävä taustalle. Toisaalta syynä voi olla myös eräs toimittajan strategia: tässä lajissa hän mieluusti rakentaa asiantuntijalta saadun tiedon omaan välittömään tekstiinsä hankkiakseen näin itselleen enemmän valtaa. Samasta toimittajan strategiasta johtuu sekin, että asiantuntijahaastattelussa haastateltavan repliikkijaksot esiintyvät useimmiten ”yksinään” tai niitä on korkeintaan kaksi peräkkäin. Kriisikertomuksessa on yleistä, että useammat repliikkijaksot (jopa 4) seuraavat toisiaan.

Haastateltavan persoonallisuuden etualalle pääseminen tai taustalle jääminen vaikuttaa myös siihen, millainen on repliikkijakson suhde sitä edeltävään toimittajan tekstiin. Kun kriisikertomuksessa voidaan nähdä karkea interpersonaalisen teeman vaihto (”hän” => ”minä”) toimittajan tekstistä repliikkijaksoon tultaessa, asiantuntijahaastattelussa vastaavanlaista ilmiötä ei juurikaan ole.

Suoraa esitystä aineistossani käytetään haastateltavan lisäksi myös muita

lähteitä referoitaessa. Kriisikertomukselle tällainen referointi on kuitenkin tyypillisempi kuin asiantuntijahaastattelulle. Myös se, minkälaisia lähteitä suoralla esityksellä referoidaan, on erilaista kahdessa haastattelutyypissä. Asiantuntijahaastattelussa ”muiden lähteiden” suora esitys on useimmiten toimittajan puhetta tai ajattelua. Se esiintyy tavallisesti niissä kohdissa tekstiä, joissa toimittaja referoi omaa haastattelutilanteessa esittämäänsä kysymystään – tai ainakin luo illuusion alkuperäisestä kysymyksestä. Tällaisen toimittajan kysymyksen funktiona on usein aktualisoida edellä esitetty tilastotieto tai havainnollistava esimerkki (esim. 1).

1.

Abortteja tehtiin vuonna 2000 14–16 -vuotiaille tytöille 89% enemmän kuin vuonna 1994. Tämän ikäisten tyttöjen synnytysten määrä lisääntyi samalla aikavälillä 48%. Nuorten raskaudet eivät ole toivottuja. Nuori tulee raskaaksi, koska ei ole käytetty ehkäisyä tai se on epäonnistunut. Miksi nuoret eivät ehkäise?

– Yhdyntä tulee yllättäen, eikä osata varautua. Alkoholi on usein kuvioissa, ja vaikka tietoa olisi, humala heikentää harkintakykyä, terveydenhoitaja Marja Juvonen Tampereen kaupungin nuorisoneuvolasta vastaa.

(Anna 16/2002)

Toimittajan kysymyksen referoinnin ohessa suoraa esitystä käytetään asiantuntijahaastattelussa myös silloin, kun esitetään fiktiivinen tai toistuva puhetilanne havainnollistamisen funktiossa; kun halutaan kuvata, miten jonkun on tapana puhua tai miten jonkun pitäisi puhua. Esimerkissä 2 referaattiosa on ilmoitettu suoraksi esitykseksi lainausmerkein.

2.

– Suomalaisilla äideillä on havaittu kasvatusmalli, jota kutsutaan psykologiseksi kontrolliksi. Se tarkoittaa, että lasta ohjataan negatiivisten tunteiden kautta. Voidaan esimerkiksi sanoa, että ”jollat tee läksyjä, äidille tulee paha mieli”. Syyllistäminen lisää lapsen ahdistuneisuutta ja vaikuttaa koulumenestykseen.

(Anna 32/2003)

Kriisikertomuksessa – toisin kuin asiantuntijahaastattelussa – se lähde, jota referoidaan suoran esityksen avulla, on useimmiten yksittäinen henkilö, harvemmin tiedoissa oleva, rajattu kollektiivi. Referoitu henkilö on tavallisesti haastateltavan ystävä tai muu sellainen ihminen, joka on auttanut haastateltavaa kriisistä selviämisessä. Myös se on melko luonnollista, että nämä henkilöt esiintyvät oman diskurssinsa kanssa melkein aina haastateltavan tekstissä: toimittaja ei ole ollut läsnä alkuperäisessä (haastateltavan ja toisen, referoidun henkilön välisessä) viestintätilanteessa. Tästä syystä hän ei oikeastaan voi eikä ehkä myöskään halua ottaa vastuuta toisen henkilön alkuperäisessä

viestintätilanteessa lausumista sanoista tai niiden suorasta esityksestä.

Epäsuora esitys ilmaisee referoitavan tekstin propositionaalisen sisällön. Referoitavan tekstin alkuperäinen muoto ei säily, vaan siitä jotkin elementit on mukautettu referoijan näkökulman mukaisiksi. Epäsuora esitys on suoran esityksen ohessa toiseksi yleinen referointikeino aineistossani. Samaan tapaan kuin suorat esitykset, olen luokitellut myös epäsuorat esitykset sen mukaan, referoidaanko niissä haastateltavan vai muun henkilön sanoja tai ajatuksia. Sekä haastateltavan että muiden lähteiden epäsuoran esityksen kohdalla on löytynyt eroja genrejen välille.

Esimerkiksi haastateltavan kysymyslauseisten epäsuorien esitysten määrä eroaa ratkaisevasti tutkimissani lehtihaastattelutyypeissä: kun asiantuntija-haastattelussa tällaista ei juurikaan esiinny, kriisikertomuksessa se on melko yleinen. Haastateltavan *että*-lauseinen epäsuora referointi on tyypillinen kummallekin tekstilajille. Toisaalta asiantuntijahaastattelussa se näyttää kytkeytyvän hyvin voimakkaasti toimittajan diskurssiin: tällaiset referaatit löytyvät lähes poikkeuksetta toimittajan välittömästä tekstistä; toisin sanoen se, että asiantuntija referoisi omia sanojaan tai ajatuksiaan, on harvinainen ilmiö. Tämä seikka on tietenkin yhteydessä institutionaalisen tekstilajin konventioihin (ks. myös edellä). Kriisikertomuksessa haastateltavan epäsuoran esityksen käyttö on monipuolisempaa: sitä ilmenee runsaasti sekä haastateltavan että toimittajan tekstissä, ehkä edellisessä hieman taajemmin.

Epäsuoralla esityksellä tutkimissani lehtigenreissä referoidaan haastateltavan lisäksi myös muita lähteitä – vaikka ei aivan yhtenevästi. Asiantuntija-haastattelussa epäsuora esitys liittyy usein tuntemattomaan tai tunnettuun kollektiiviin. Kollektiivin referoimisen lisäksi asiantuntijahaastattelussa epäsuoraa esitystä käytetään myös kirjoitettujen lähteiden, kuten esimerkiksi tilastojen ja tutkimusten siteeraamiseen. Näissä rakenteissa kirjoitettuja lähteitä referoidaan samalla tavalla kuin yksittäisiä henkilöitä on tapana referoida: *tilastot kertovat, että...; tuore tutkimus osoittaa, että...* Kriisikertomuksessa vieraiden lähteiden epäsuora esitys – samoin kuin vieraiden lähteiden suora esitys – sijaitsee haastateltavan tekstissä useammin kuin toimittajan tekstissä. Valtaosassa tapauksista sillä referoidaan yhtä tiettyä henkilöä tai tiettyä, rajattua kollektiivia.

Kolmas rakenne, jonka suhteen olen havainnut eroja asiantuntijahaastattelun ja kriisikertomuksen välillä, on referatiivinen lauseenvastike. Tämä referoinnin keino näyttää olevan laajalti levinnyt kriisikertomuksen genreen, kun taas asiantuntijahaastattelussa se on melko harvinainen. Referatiivisten lauseenvastikkeiden määrän lisäksi niiden käyttö ja tehtävätkin eroavat näissä kahdessa genressä. Oli mielenkiintoista huomata, että aineistoni asiantuntijahaastattelujen – tosin vähäisistä – referatiivisista lauseenvastikkeista ei yksikään ollut sellainen, jonka avulla olisi referoitu asiantuntijan – eli

haastateltavan – puhetta tai ajatuksia. Lauseenvastikkeiden johtoilmauksen verbit taas yhtä poikkeusta lukuun ottamatta kuvasivat mentaalisia prosesseja. Tällaiset referatiiviset lauseenvastikkeet antavat usein esimerkin jostain laajemmasta ilmiöstä, joka on mainittu rakenteen välittömässä tekstiympäristössä (esim. 3).

3.

– Nuorten tiedot ehkäisystä voivat olla vääriä: edelleen moni luottaa hyvään tuuriin uskoen, ettei ensimmäisellä kerralla voi tulla raskaaksi. Keskeytettyä yhdyntää ja varmoja päiviä pidetään ehkäisynä, tosin eräskin nuori kuvitteli varmojen päivien sijoittuvan ovulaation aikaan, lääkäri Marjo Kuorti lisää.

(Anna 16/2002)

Kriisikertomuksessa referatiivisten lauseenvastikkeiden kirjo on asiantuntijahaastattelua laajempi: siinä sitä käytetään sekä haastateltavan että muiden lähteiden referoimisessa; johtoverbi taas voi kuvata sekä mentaalista että verbaalista prosessia. Referatiiviset lauseenvastikkeet liittyvät kriisikertomuksen narratiiviseen runkoon; niiden kautta esitetään ensisijaisesti tarinan tapahtumia, ei niinkään pohdintoja tai arviointia. On myös mielenkiintoista huomata, että referatiiviset lauseenvastikkeet ovat kriisikertomuksessa usein uutta puheenaihetta aloittamassa. Useammat ovat kertomuksen jonkin rakenteellisen elementin (ks. näistä esim. Labov 1972) alussa, kuten tässä esitettävä esimerkki 4 koko artikkelin ja samalla kertomuksen orientaatio-osan alussa.

4.

Kun Pirjo ja Juha Kankkusen esikoinen Tino syntyi kahdeksan vuotta sitten, Pirjo luuli ensin huonon olon johtuneen lapsen syntymän aiheuttamasta väsymyksestä ja vauvan kanssa valvotuista öistä. Hän piti sitä aluksi asiaankuuluvana. Mutta samalla kun hän yritti olla täydellinen vaimo ja täydellinen äiti, tilanne paheni pahenemistaan.

(Anna 4/2003)

Jonkun mukaan -rakenne – samoin kuin sen ”lähimmät sukulaiset” *jonkun mielestä* -rakenne ja elatiivilla referointi – on abstrakteimpia referoinnin keinoja (ks. referointirakenteiden abstraktiusjatkumoa; Kuiri 1984: 197–198). Kuten Hulkko (1997: 36) uutistekstejä käsittelevässä tutkimuksessaan on huomannut, *jonkun mukaan* -rakenne ilmaisee referoitavan mielipidettä implisiittisemmin kuin kaksi muuta rakennetta; se tuntuu myös institutionaalisemmalta lähteen osoittamiselta. Aineistossanikin voi havaita rakenteiden samansuuntaista käyttöä; erityisesti sitä, että *jonkun mukaan* -rakenne kuuluu instituti-onaalisempaan tyyliin. *Jonkun mukaan* -rakenne on konventionaalistunut

aineistoni institutionaaliseen haastattelulajiin eli asiantuntijahaastatteluun (aineistossani yhdessä asiantuntijahaastattelussa oli keskimäärin 3 tällaista rakennetta); kriisikertomuksessa sitä käytetään paljon harvemmin. Vaikka rakenteen määrän kannalta ero on suuri haastattelutyyppejen välillä, sen käyttö niissä ei juurikaan eroa. Sekä asiantuntijahaastattelussa että kriisikertomuksessa rakenne kytkeytyy johonkin viralliseen tahoon tai ainakin virallisempaan tyyliin. *Jonkun mukaan* -rakenteen funktiona on yleensä auktoriteettiin vetoaminen molemmissa tekstilajeissa, mutta se voi myös auttaa toimittajaa välttämään vastuuta. Asiantuntijahaastattelussa rakenteen referaattiosassa saattaa esiintyä ohjaileva ilmaus.

4 Lopuksi

Tässä artikkelissa olen yrittänyt näyttää, millaisia referointirakenteiden eroja tekstilajin konventiot saavat aikaan kahdessa – toisiaan monessa mielessä muistuttavassa, mutta myös muutamien kohdin eroavassa – lehtihaastattelun genressä. On käynyt ilmi, että genrejen yhteiskunnalliset tehtävät, tekstilajissa ilmenevät interpersonaaliset merkitykset ja tekstilajissa esiintyvät tekstityypit vaikuttavat myös eräisiin niissä käytettäviin referointirakenteisiin. Eroja on havaittu milloin määrän, milloin käytön, milloin taas molempien kannalta. Tulevaisuudessa mielenkiintoisena tutkimusaiheena voi olla se, vaikuttavatko tietyn genren konventiot myös siihen, missä kohtaa tekstiä tietty referointirakenne esiintyy.

Lähteet

- Friedmann, Eszter 2004: *Referointi ja tekstilaji. Referatiiviset rakenteet suomalaisten naistenlehtien eräissä tekstilajeissa*. Szakdolgozat. Eötvös Loránd Tudományegyetem, Finnugor Tanszék, Budapest.
- 2005: Asiantuntijahaastattelu ja kriisikertomus naistenlehtien genreinä. – Kubínyi, Kata & Yrjö Lauranto (toim.), *Tutkielmia kielestä ja kulttuurista. Fennougristiikan laitosten ensimmäisen valtakunnallisen opiskelijakonferenssin satoa* s. 62–70. Budapest: Eötvös Loránd Tudományegyetem Finnugor Tanszék.
- Halliday, M. A. K. – Hasan, Ruqaiya 1985: *Language, context and text: Aspects of language in a social-semiotic perspective*. Victoria: Deakin University Press.
- Honkanen, Suvi 2001: *Välttämättömyys, teksti ja toiminta. Ohjailevat ilmaukset ja niiden funktiot Helsingin kaupungin opetusviraston ryhmäkirjeissä*. Pro gradu -tutkielma. Helsingin yliopiston suomen kielen laitos.

- Hulkko, Johanna 1997: *Yksi uutinen, monta ääntä. Referaatti uutistekstissä intertekstuaalisen teorian näkökulmasta*. Pro gradu -tutkielma. Helsingin yliopiston suomen kielen laitos.
- Kuiri, Kaija 1984: *Referointi Kainuun ja Pohjois-Karjalan murteissa*. Suomalaisen Kirjallisuuden Seuran toimituksia 405. Helsinki: SKS.
- Labov, William 1972: *Language in the Inner City. Studies in the Black English Vernacular*. Philadelphia: University of Pennsylvania Press.
- Mäntynen, Anne 2005: Referointi tekstilajipiirteinä. Esimerkkinä kielijutut. – Markku Haakana & Jyrki Kalliokoski (toim.), *Referointi ja moniäänisyys* s. 258–281. Tietolipas 206. Helsinki: SKS.
- Paltridge, Brian 2000: *Making Sense of Discourse Analysis*. Queensland: Antipodean Educational Enterprises.
- Shore, Susanna 2005: Referoinnista projektioon ja metarepresentaatioon. – Markku Haakana & Jyrki Kalliokoski (toim.), *Referointi ja moniäänisyys* s. 44–82. Tietolipas 206. Helsinki: SKS.

Reported speech and genre

The article deals with the use and functions of some forms of reported speech in two types of interview in Finnish women's magazines: the *interview with an expert* and the so-called *crisis story*. Although the above mentioned texts represent the genre of interview (in a broad sense), a number of differences can also be found between them. The main differences between the two analysed genres are considered with their formal/institutional or informal character and the different text types (description, explanation, argument vs. narrative) dominating them. In the article it can be seen that the different functions and traditions of the two genres also affect the frequency and use of some types of reported speech in them.